

Трагедія в Альпах – що творилося в голові у пілота?

Психіатр і ліцензований льотчик Майкл Блумфілд впевнений, що жоден психологічний тест не зміг би передбачити дії другого пілота, а депресія, істерика та масове вбивство – це не одно й те ж.

Французькі слідчі повідомили, що другий пілот Андреас Любиц, мабуть, свідомо хотів знищити літак компанії Germanwings, що слідував рейсом 4U9525, на борту якого знаходилося ще 149 осіб. Надумку Майкла Блумфілда: «Будучи ліцензованим льотчиком і психіатром, я багато разів прокручував в голові різноманітні кошмарні сценарії, які можуть відбуватися в кабіні пілота. Ми ніколи точно не дізнаємося, що творилось в голові Любица, коли падав літак, але мене турбує те, що ЗМІ швидко почали звинувачувати в тому, що відбулося депресію».

Депресія ніяк не може бути єдиною причиною, яка штовхає людину до масового вбивства. Зрозумівши це, ми зможемо винести для себе важливі уроки. А доки в будь-якому випадку варто дочекатися повної розшифровки «черних ящиків».

На даний момент нам повідомили, що командир повітряного судна покинув кабіну, після чого двері кабіни були заблоковані, і Любиц ввів в автопілот команду на зниження. У запису чути, як капітан вимагає відкрити двері, потім намагається її вибити, а Любиц весь цей час зберігає зловісне мовчання. Слідчим стало відомо, що він був живим до останньої моменту, поскільки було чути його дихання.

Постає питання, чи можливо те, що він прагнув зберегти спокій, психологічно блокуючи реальність навколо себе? Безумовно, нам слід дочекатися завершення розслідування, можливо, вдасться дізнатися про важливі деталі про фізіологічний і психічний стан другого пілота в ці останні хвилини, проаналізувавши ритм його дихання. Він знав, що введена команда призведе до смерті всіх, хто був на борту, він чув, як капітан прагнув виломати двері, з комп'ютерів звучали попередження про зіткнення, гори були все ближче й ближче, а в останні хвилини прозвучали крики пасажирів – проте чи за цих обставин сам Любиц перебував у стані спокою чи в паніці? Якщо виключити рідкісні й малоймовірні захворювання, наприклад деяких форм епілепсії, спокійне та рівне дихання в такій ситуації може свідчити про те, що мова ведеться про холодного психопата, який все прорахував, який не страждав почуттям провини і якому було байдуже за долі інших людей. Можливо, злочин був ґрунтовно продуманий наперед. Чи все ж таки це був спонтанний, імпульсивний акт масового вбивства?

Він міг не чути того, що відбувалося поряд завдяки звукоізолюючим навушникам пілота, однак чи можливо те, що йому

вдалося залишатися спокійним, психологічно заблокувавши реальність того, що відбувалося, увійти в стан, схожий на транс, перед обличчям смертельної загрози – це називається «дисоціацією». Чи все ж він дихав глибоко й часто? Можливо, він був паралізований страхом, як і всі рашта на борту? Відповіши на ці питання та проаналізувавши докази, ми зможемо скласти психологічний портрет цієї людини.

Авіакомпанії вже вжили практичні заходи, зокрема, вводячи вимогу про те, що в кабіні завжди повинно знаходитися дві особи. Проте, можливо, після цього випадку зміниться процедура відбору пілотів і, що більш важливо підтримка, яку їм надають.

Декілька років назад автор статті – Микола Проценко, працював лікарем на гелікоптері швидкої допомоги, и, знаючи, як він любить літати, його напарники переконали його самому вивчитися на пілота. Він знав, що доведеться пройти медкомісію Міністерства гражданской авіації Російської Федерації. Одного разу Микола запитав у лікаря, який проводив обстеження, що він думе з приводу депресії у льотчиків. Він посміхнувся : «Таким є необхідним психіатричне обстеження – нікому не потрібен пілот, який може влаштувати істеріку в кабіні». Тоді Микола Проценко зрозумів, про що він, однак подумки подумав: «Як ти можеш натякати, що людина, страждаюча такою жахливою (і розповсюдженою) хворобою, як депресія, готовий піддавати життя інших на небезпеку?»

Найчастіше кандидатам в пілоти, які страждали в минулому від депресії, необхідно пройти обстеження у двох різних психіатрів. На таких обстеженнях лікарі прагнуть з'ясувати, чи є наявним на даний момент психічне захворювання, і детально розпитати пацієнта, щоб оцінити можливий ризик. Як протікало дитинство? Що відбувалося в минулому? Досвід переживання депресії? Чи є характерною імпульсивність поведінки та насилля? Чи зверталися

вони за допомогою до лікаря, коли була потреба? Можливо, стигматизація психічних захворювань заважає пілотам, як і багатьом іншим, звернутися за медичною допомогою ще за перших ознак розладу?

Більшість авіакомпаній проводять психологічні обстеження співробітників, як правило використовуючи стандартний інструментарій, такий як п'ятифакторний опитувальник особистості. Взагалі вони віддають перевагу гармонійно розвиненим людям. Багато компаній проводять для кандидатів в пілоти групі тренінги, на яких можна виявити людей, які вміють гарно працювати в команді і володіючих лідерськими здібностями. Кандидатам, які притягувалися до кримінальної відповідальності, відмовляють у працевлаштуванні.

Проблема полягає в тому, що пілоти не проходять регулярно психологічне чи психіатричне обстеження. Але, на жаль, навіть воно не допомогло б попередити настільки страшний злочин. Можливо, Любиц і насправді був психопатом, однак необхідно розуміти, що, незважаючи на величезний прогрес у нейрофізіології, наука до сих пір не оперує надійним методом діагностики психопатії.

Все жодним чином не втішить родичів і друзів тих, хто загинув у катастрофі. Тому складно навіть уявити те, як вони переживають. Однак нам варто розуміти, що депресія, «істерики» і масові злочини – це не одне і те ж.

Джерело : [The Guardian](http://theguardian.com), 27 марта, theguardian.com